

Inspectie van het Onderwijs
*Ministerie van Onderwijs, Cultuur en
Wetenschap*

RAPPORT VAN BEVINDINGEN KWALITEITSONDERZOEK

Tyltylcentrum De Witte Vogel

Plaats : 's-Gravenhage
BRIN nummer : 03HW|OKE 01|SO
Onderzoeksnummer : 195594
Datum onderzoek : 30 - 31 mei 2013
Datum vaststelling : 7 november 2013

INHOUDSOPGAVE

1	INLEIDING	5
2	BEVINDINGEN	7
3	TOEZICHTARRANGEMENT	15

1 INLEIDING

De Inspectie van het Onderwijs voerde op 30 en 31 mei 2013 een onderzoek uit op de so-afdeling van Tyltylcentrum De Witte Vogel op twee locaties in Den Haag om een oordeel te kunnen uitspreken over de kwaliteit van het onderwijs en over de naleving van wet- en regelgeving.

De school verzorgt speciaal en voortgezet speciaal onderwijs aan leerlingen in de leeftijd van zes tot twintig jaar met een meervoudige beperking.

Toezichtkader

De inspectie baseert zich bij het onderzoek op het Toezichtkader speciaal onderwijs en voortgezet speciaal onderwijs 2012. Dit toezichtkader bevat een waarderingskader voor het speciaal onderwijs en een waarderingskader voor het voortgezet speciaal onderwijs.

In haar jaarwerkplan verantwoordt de inspectie welke wettelijke aspecten zij onderzoekt.

Meer informatie over het jaarwerkplan en het nieuwe toezichtkader voor (voortgezet) speciaal onderwijs is te vinden op www.onderwijsinspectie.nl.

Tijdens het onderzoek is tevens een themaonderzoek naar het onderwijskundig leiderschap van de schoolleiding uitgevoerd. Er vindt geen schoolspecifieke rapportage plaats, maar in het jaarlijkse onderwijsverslag van de inspectie zal van de resultaten van dit algemene onderzoek verslag worden gedaan.

Aanleiding

Het doel van dit onderzoek is het verzamelen van informatie in het kader van een landelijk onderzoek naar de staat van het speciaal onderwijs in Nederland. De inspectie rapporteert in het Onderwijsverslag 2012/2013. Dit onderzoek vindt plaats bij een steekproef van scholen voor speciaal onderwijs. De Witte Vogel is voor deze steekproef geselecteerd. Conform de uitgangspunten van het programmatisch handhaven is tevens gecontroleerd of de school voldoet aan bepaalde wettelijke voorschriften, waaronder de onderwijstijd.

De bevindingen uit dit onderzoek in het kader van het Onderwijsverslag gebruikt de inspectie ook om na te gaan of zij het aan de school toegekende basisarrangement kan handhaven.

Onderzoeksopzet

De inspectie beoordeelt indicator 8.9. op dit moment niet. Deze luidt: 'De school draagt zorg voor de kwaliteit van het onderwijs gericht op bevordering van actief burgerschap en sociale integratie, met inbegrip van het overdragen van kennis over en kennismaking met de diversiteit van de samenleving.' Binnenkort starten pilotonderzoeken, waarbij de inspectie dit onderdeel van de kwaliteitszorg meeneemt in een bredere beoordeling van de sociale kwaliteit van scholen.

Voor het aspect 'leerlingenzorg' beoordeelt de inspectie de indicatoren uit het waarderingskader (voortgezet) speciaal onderwijs 2005, omdat de school nog werkt met het instrument Handelingsplan.

Deze rapportage is gebaseerd op:

- Onderzoek en analyse van documenten en gegevens over de school die bij de inspectie aanwezig zijn.
- Analyse van documenten die de school aan de inspectie toestuurde en die zicht bieden op de ontwikkeling van de school.
- Onderzoek op locatie waarbij de inspectie:
 - dossiers, waaronder handelingsplannen, bestudeerde en beoordeelde;
 - gesprekken voerde met de directie, leraren en de commissie voor de begeleiding;
 - de onderwijspraktijk observeerde in vijf van de zeven groepen.

Aan het eind van het onderzoek besprak de inspectie haar bevindingen met het bevoegd gezag en de directie.

Opbouw rapport

In hoofdstuk 2 staan de bevindingen uit het onderzoek op het gebied van de onderwijskwaliteit en de wettelijke voorschriften. Daarna volgt een beschouwing waarin de inspectie de tekortkomingen toelicht en de schoolontwikkeling waar mogelijk in samenhang beschrijft. Hoofdstuk 3 bevat het toezichtarrangement.

2 BEVINDINGEN

2.1 Kwaliteits- en nalevingsprofiel

In onderstaande tabel vermeldt de inspectie welke indicatoren zij bij dit onderzoek heeft betrokken en tot welke bevindingen het onderzoek heeft geleid. De nummering in de tabellen verwijst naar het volledige Waarderingskader speciaal onderwijs 2012 aangevuld met enkele indicatoren voor leerlingenzorg uit het Waarderingskader speciaal onderwijs 2005. De bevindingen staan weergegeven in de vorm van een score. De score geeft aan in welke mate de school de desbetreffende indicator heeft gerealiseerd. De inspectie onderzocht daarnaast of de school voldoet aan de naleving van enkele wettelijke voorschriften.

Legenda:

1. slecht
2. onvoldoende
3. voldoende
4. goed
5. niet te beoordelen (alleen bij opbrengsten)

De normindicatoren zijn gemarkeerd met een asterisk (*).

Kwaliteitsaspect 1		1	2	3	4	5
De opbrengsten liggen op het niveau dat op grond van de kenmerken van de leerlingenpopulatie mag worden verwacht.						
1.1	Aan het eind van de schoolperiode bereiken de leerlingen een eindniveau dat voldoet aan de landelijke standaarden voor leerresultaten.					•
1.2	Aan het eind van de schoolperiode bereiken de leerlingen een eindniveau dat voldoet aan de landelijke standaarden voor sociale opbrengsten.					•
1.3	De gerealiseerde uitstroombestemmingen van de leerlingen liggen ten minste op het niveau van de landelijke standaarden voor opbrengsten.					•
1.4	De school voldoet aan de landelijke standaard voor bestendinging.					•

Kwaliteitsaspect 2 De school begeleidt de leerlingen aan de hand van hun ontwikkelingsperspectief, zodat zij zich naar hun mogelijkheden ontwikkelen.		1	2	3	4
2.1*	De school stelt een handelingsplan vast in overeenstemming met de ouders.			•	
2.2*	De school gebruikt een samenhangend systeem van instrumenten en procedures voor het volgen van de vorderingen en ontwikkeling van de leerlingen.		•		
2.3*	De commissie voor de begeleiding evalueert de uitvoering van het handelingsplan.		•		
2.4*	De leerinhouden komen overeen met de afspraken in de documenten voor handelingsplanning.			•	
2.5	De school kent structurele samenwerking met ketenpartners waar noodzakelijke interventies op leerlingenniveau haar eigen kerntaak overschrijden.			•	

Kwaliteitsaspect 3 De aangeboden leerstofinhouden bereiden de leerlingen voor op vervolgonderwijs en samenleving.		1	2	3	4
3.1*	Bij de aangeboden leerinhouden op het gebied van Nederlandse taal en rekenen/wiskunde biedt de school de kerndoelen als te bereiken doelstellingen.			•	
3.2	Bij de aangeboden leerinhouden op de leergebied overstijgende vormingsgebieden biedt de school de kerndoelen als te bereiken doelstellingen.			•	
3.3*	Het leerstofaanbod van de leerroute sluit aan op de uitstroombestemming.			•	
3.4	De leerinhouden voorzien in een doorgaande lijn.			•	

Kwaliteitsaspect 4 De leraren geven de leerlingen voldoende tijd om zich het leerstofaanbod eigen te maken.		1	2	3	4
4.1	De school maakt per leerroute een beredeneerde keuze voor de inzet van de beschikbare onderwijstijd.			•	
4.2*	De leraren zetten de geplande onderwijstijd doelgericht in.				•
4.3	De leraren maken efficiënt gebruik van de geplande onderwijstijd.			•	

Kwaliteitsaspect 5 Het schoolklimaat wordt gekenmerkt door veiligheid en respectvolle omgangsvormen.		1	2	3	4
5.1	De ouders tonen zich betrokken bij de school door de activiteiten die de school daartoe onderneemt.			•	

Kwaliteitsaspect 5 Het schoolklimaat wordt gekenmerkt door veiligheid en respectvolle omgangsvormen.		1	2	3	4
5.2*	De school heeft een veilige leer- en werksituatie voor zowel de leerlingen als het personeel.				•
5.3	De leerlingen gaan op een respectvolle manier met elkaar en anderen om.			•	
5.4	De leraren gaan op een respectvolle manier om met de leerlingen.			•	
5.5	De inrichting van het gebouw en de lesruimten getuigen van een veilige en inspirerende leer- en werkomgeving.			•	

Kwaliteitsaspect 6 De leraren leggen duidelijk uit, organiseren de onderwijsactiviteiten efficiënt en houden de leerlingen taakbetrokken.		1	2	3	4
6.1*	De leraren geven duidelijke uitleg van de leerstof.			•	
6.2*	De leraren realiseren een taakgerichte werksfeer.			•	
6.3*	De leerlingen zijn actief betrokken bij de onderwijsactiviteiten.			•	

Kwaliteitsaspect 7 De leraren stemmen aanbod, instructie, verwerking, onderwijstijd en aanpak af op verschillen in ontwikkeling tussen de leerlingen.		1	2	3	4
7.1	De leraren stemmen binnen de leerroute de aangeboden leerinhouden af op de onderwijsbehoeften van leerlingen.			•	
7.2	De leraren stemmen de instructie af op verschillen in instructiebehoeften van leerlingen.			•	
7.3	De leraren stemmen de verwerkingsopdrachten af op de verschillen in verwerkingsbehoeften van leerlingen.			•	
7.4	De leraren stemmen de onderwijstijd af op verschillen in behoefte aan leertijd van leerlingen.			•	
7.5*	De leraren stemmen hun (ortho)pedagogisch handelen af op (problematisch) gedrag van leerlingen.			•	

Kwaliteitsaspect 8 De school zorgt systematisch en planmatig voor behoud en verbetering van de kwaliteit van haar onderwijs.		1	2	3	4
8.1	De school heeft inzicht in de onderwijsbehoeften van haar leerlingenpopulatie.				•
8.2*	De school evalueert jaarlijks de leerresultaten van de leerlingen.			•	
8.3	De school evalueert jaarlijks de resultaten van de leerlingen op de leergebiedoverstijgende ontwikkelingsgebieden.		•		
8.4	De school evalueert regelmatig het onderwijsleerproces.		•		

Kwaliteitsaspect 8 De school zorgt systematisch en planmatig voor behoud en verbetering van de kwaliteit van haar onderwijs.		1	2	3	4
8.5	De school evalueert regelmatig de onderwijsondersteuning.		•		
8.6	De school werkt planmatig aan verbeteractiviteiten.			•	
8.7	De school borgt de kwaliteit van het onderwijsleerproces.		•		
8.8	De school verantwoordt zich aan belanghebbenden over de gerealiseerde onderwijskwaliteit.			•	

E. Naleving wet- en regelgeving		Voldoende	Onvoldoende
N.1	Door of namens het bestuur is de vastgestelde schoolgids naar de inspectie gestuurd en deze schoolgids bevat de verplichte onderdelen (WEC, art. 27 en 22).	•	
N.2	Door of namens het bestuur is het vastgestelde schoolplan naar de inspectie gestuurd en dit schoolplan bevat de verplichte onderdelen (WEC, art. 27 en 21).	•	
N.3	De geplande onderwijstijd voldoet aan de wettelijke vereisten (WEC, art. 11).	•	

2.2 **Beschouwing**

Algemeen beeld

De inspectie beoordeelt de kwaliteit van het onderwijs op Tytylcentrum De Witte Vogel, afdeling speciaal onderwijs, als voldoende.

Het systeem van leerlingenzorg is beoordeeld op basis van de handelingsplannen en is op twee van de vijf indicatoren niet voldoende. De school beschikt niet over een samenhangend systeem van instrumenten en procedures voor het vastleggen van de ontwikkeling van de leerlingen. Daarnaast zijn de evaluaties van de voortgang van de leerlingen onvoldoende analyserend en leiden onvoldoende tot een kritische herbezinning op het aanbod en/of de aanpak van de leraar.

Het onderwijsleerproces is van voldoende niveau op alle indicatoren. De school zet haar aanbod, de onderwijstijd en (ortho)pedagogische en (ortho)didactische werkwijze voldoende in om deze mg- en emg-leerlingen zo optimaal mogelijk te bereiken en te begeleiden in een respectvol en veilig klimaat.

Binnen het systeem van kwaliteitszorg beoordeelt de inspectie een aantal indicatoren als onvoldoende. Bestuur en school werken aan een nieuwe structuur voor de kwaliteitszorg die in de komende tijd de ontwikkeling en borging van de onderwijskwaliteit moet bewaken.

De inspectie heeft geen tekortkomingen vastgesteld in het kader van wet- en regelgeving.

Toelichting

Opbrengsten

Bij de toekenning van het toezichtarrangement staan in principe de opbrengsten centraal. Door ontbreken van een landelijke norm tellen de opbrengsten echter voorlopig niet mee voor de beoordeling.

Leerlingenzorg

De Witte Vogel formuleert nog geen ontwikkelingsperspectieven; conform de afspraak met het bestuur beoordeelt de inspectie de handelingsplannen. Twee normindicatoren betreffende de leerlingenzorg zijn onvoldoende.

In de instroomfase verricht de commissie voor de begeleiding (cvb) dossieranalyse, observaties en aanvullende diagnostiek. De resultaten daarvan

leiden tot een beschrijving van de beginsituatie en het opstellen van een handelingsplan waarin het aandeel staat beschreven van alle disciplines. Na overleg met de cvb accorderen de ouders het plan.

De school is bezig met een ombouw van haar leeftijdsplannen naar leerroutes die aansluiten bij de verschillende uitstroombestemmingen. Daarmee hebben de leraren en de cvb wel zicht op het ontwikkelingsperspectief van de leerlingen, maar nemen dat volgend schooljaar pas op in het handelingsplan.

Tot voor kort beschikte de school niet over een samenhangend geheel aan instrumenten en procedures om de ontwikkeling van de leerlingen te kunnen volgen en meten. Wanneer het profiel van alle leerroutes door het team is vastgesteld, kunnen de leraren alle ontwikkelingen van de leerlingen aan de hand van de leerlijnen opnemen in een recent ingevoerd digitaal systeem. Op dit moment kan de school nog onvoldoende volgen wat de ontwikkeling van de leerlingen in de volle breedte is. Daarom beoordeelt de inspectie indicator 2.2 met een onvoldoende.

Twee keer per jaar bespreekt de cvb het ontwikkelingsproces van de leerlingen. Zij evalueert daarbij de stimulerings- en onderzoeksdoelen die in de handelingsplannen zijn vermeld. Deze doelen zijn echter erg globaal geformuleerd en daarmee is niet meetbaar welke vooruitgang de leerling heeft geboekt. De cvb geeft ook onvoldoende blijk van analyse van de resultaten en de invloed van belemmerende en bevorderende factoren. Daarmee is het niet helder welke consequenties de school trekt uit deze bespreking ten aanzien van haar onderwijs- en zorgaanbod. Zodoende draagt ook indicator 2.3 onvoldoende bij aan de kwaliteit van de leerlingondersteuning.

Op De Witte Vogel is het werken met plannings voor de behandeling en begeleiding van leerlingen vanzelfsprekend. Hierin werkt zij structureel samen met ketenpartners. Voor het onderwijs werkte de school tot voor kort met leeftijdsplannen waarin zij het aanbod beschreef voor respectievelijk onder- en bovenbouwleerlingen in de MG en in de EMG-groepen. De leraren maken een groepsplanning voor een jaar op basis van deze leeftijdsplannen, die zijn aangevuld met specifieke zaken voor individuele leerlingen. In de dagplanningen van een aantal leraren is ook terug te vinden welke doelen er gelden voor enkele subgroepjes of voor individuele leerlingen.

Binnenkort hoopt de school de leeftijdsplanningen helemaal te kunnen loslaten en te vervangen voor plannings voor de vier leerroutes die toeleiden naar de mogelijke uitstroombestemmingen voor de leerlingen. In de individuele handelingsplannen kunnen de leraren dan verwijzen naar de inhoud en niveaus op de leerlijnen binnen de betreffende leerroute. De leerroute is

afgestemd op het ontwikkelingsperspectief. De school streeft ernaar om het ontwikkelingsperspectief te combineren met een capaciteitenprofiel (CAP) vanuit de revalidatie, hetgeen voor ouders veel helderheid kan geven over het toekomstperspectief van hun zoon of dochter.

Onderwijsleerproces

Alle indicatoren van de verschillende kwaliteitsaspecten binnen het onderwijsleerproces beoordeelt de inspectie als voldoende.

De Witte Vogel sluit met haar onderwijs aan bij de kerndoelen voor leerlingen met een meervoudige beperking en maakt die concreet in leerlijnen en leeftijdsplannen. Daarin beschrijft zij voor elke doelgroep het pedagogisch klimaat, de leerlijnen die centraal staan, de doelen waar zij zich op richt, de activiteiten en methodes die ze gebruikt en de wijze waarop zij met therapeuten samenwerkt om de doelen te bereiken. Het team herschrijft deze leeftijdsplannen in de vier leerroutes die zij voor haar leerlingen kan uitzetten naar de uitstroombestemmingen, variërend van belevingsgerichte dagbesteding tot arbeidsmatige dagbesteding.

Binnen de leerroutes blijven de leerlijnen die de school nu al hanteert, leidend voor het aanbod op het gebied van het leren als ook voor de leergebiedoverstijgende ontwikkelingsgebieden.

Leraren en therapeuten werken intensief samen om voor alle ontwikkelingsgebieden de leerlijnen te koppelen aan zinvolle activiteiten en materialen voor gebruik in de groep of voor meer individuele begeleiding.

De school zet de onderwijstijd zo effectief mogelijk in, met veel aandacht voor de opbouw van de lesroosters, de doelgerichtheid van de activiteiten en voor onnodige weglek van tijd. In de groepen zijn steeds meerdere begeleiders en/of therapeuten actief. De leraren houden goed zicht op de structuur van de dag en spannen zich in om leerlingen bij de activiteiten te betrekken door duidelijke start- en eindrituelen, waarbij zij vaak iedere leerling afzonderlijk aanspreken en waar mogelijk met hen even terugkijken. De activiteiten zijn afgestemd op het instructie- en verwerkingsniveau van de leerlingen als groep of als individu. In een enkele groep kunnen de teamleden elke leerling individueel benaderen. Daarmee stemmen de teamleden hun instructie en de verwerkingsopdrachten doorlopend af op de individuele onderwijsbehoeften van leerlingen. Extra leertijd voor de leerlingen realiseert de school met behulp van klassenassistenten en therapeuten die tijdens de lessen of daarbuiten leerlingen individueel extra stimuleren of begeleiden.

Uit de inrichting van het gebouw en de leslokalen spreekt een veilige en inspirerende leer- en werkomgeving en de teamleden benaderen de leerlingen respectvol en met warme interesse. Ook het teamklimaat is open en veilig voor de teamleden en met de ouders is er op allerlei manieren contact. Niet alleen

over de dagelijkse gang van zaken, maar ook over de ontwikkelingen in de school. Een afvaardiging van de medezeggenschapsraad (mr) werkte mee aan het opstellen van het schoolactiviteitenplan. De ouders willen graag meedenken: voor de medezeggenschapsraad zijn zoveel gegadigden dat verkiezingen nodig zijn.

Kwaliteitszorg

De helft van de indicatoren voor de kwaliteitszorg zijn voldoende. Na de wisseling in directie zijn nog niet alle stappen in het nieuwe kwaliteitszorgsysteem gezet en is de onderlinge samenhang van de plannen en evaluaties nog niet sterk.

De Witte Vogel getuigt in haar organisatie van een goed zicht op de onderwijsbehoeften van haar leerlingenpopulatie. Per schooljaar houdt zij bij waarheen de leerlingen doorstromen en wat daarvoor nodig is. Daarmee voldoet zij aan de criteria die de inspectie voor het schooljaar 2012-2013 stelt aan indicator 8.2. Voor de komende jaren verwacht de inspectie ook dat de scholen hun behaalde opbrengsten vergelijken met de eerder gestelde doelen door de school, gekoppeld aan een analyse. De school heeft haar registratiesysteem nog niet voldoende uitgewerkt en kan dat niet voldoende op alle fronten inzetten om de ontwikkeling van de leerlingen te volgen en hun aanbod daarop af te stemmen. Daarmee kan de school niet zichtbaar maken welke ontwikkeling zij ziet bij de leergebiedoverstijgende vormingsgebieden (indicator 8.3). In samenwerking met het bestuur geeft de directie vorm aan een meer dynamische meerjarenplanning, waarbij tussentijdse verslaglegging en evaluaties mede bepalend zijn voor de planning van de toekomstige activiteiten. In de activiteitenplannen is al meer samenhang en prioritering te zien dan bij het vorige inspectiebezoek, zodat de school nu meer planmatig aan verbeteractiviteiten werkt en ook leraren meer betrokken zijn bij de onderwijskundige ontwikkelingen. De school hanteert soms een kwaliteitsinstrument, maar van een systematische en regelmatige evaluatie van de verschillende processen van onderwijzen en leren en van de leerlingenondersteuning is nog geen sprake (indicatoren 8.4 en 8.5). Het managementteam legt gemaakte afspraken en de afgesproken procedures wel vast in een digitaal kwaliteitshandboek, maar de borging ervan heeft zij nog onvoldoende geregeld (indicator 8.7). Via haar verbeterde website, nieuwsbrieven en intensieve contacten met instellingen waarmee functionele relaties bestaan, houdt de school de ouders en alle andere belanghebbenden op de hoogte van haar inspanningen om een goede onderwijskwaliteit te realiseren.

3 TOEZICHTARRANGEMENT

Kwaliteit

De Inspectie van het Onderwijs kent aan de afdeling speciaal onderwijs van Tytylcentrum De Witte Vogel het basisarrangement toe. Dit betekent dat de inspectie op dit moment geen reden heeft om het toezicht te intensiveren. Het basistoezicht bestaat uit een jaarlijkse risicoanalyse en eventueel een themaonderzoek of een vierjaarlijks bezoek.

Naleving

De inspectie heeft geen tekortkomingen vastgesteld in de naleving van wettelijke voorschriften.